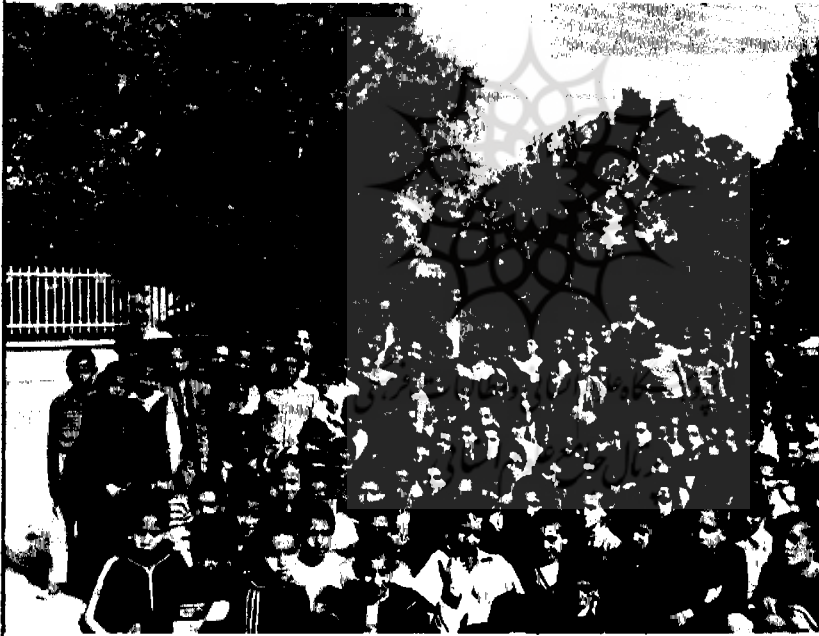

نقش معلم در بهداشت روانی

محمد حسن آموزگار

ب - چه رفتار یا عامل محرک‌های از معلم اثر محسوس و پایداری روی شاگرد می‌نهد، گفتار، دانش، عقیده مذهبی، افکار سیاسی، صفات اخلاقی... یا مجموعه شخصیت او؟

ج - معلمان روی کدام مراحل سنی، کودکی، نوجوانی، جوانی، میانسالی اثر می‌گذارند، یا

برای بررسی تاثیر معلم در بهداشت روانی سئوالات متعددی به ذهن پاسخگو و محقق میرسد این سئوالات پیرامون پنج محور دور میزند.

۱- معلم

الف - معلمان کدام درس یا دروس در روح و روان شاگرد بیشتر اثر می‌نهند؟

۵- مقیاس وملاک سلامت و بیماری (میزان روان سنجی)

بعضی از افراد در جامعه هستند که به آنان بیمار روانی یا ناهنجار گفته نمیشود اما با مقیاس ومیزان ادیان و دین اسلام به آنان سالم میشود گفت .

افرادی در تولید ثروت توانا هستند . افرادی در مدیریت و رهبری جامعه توانائی نشان میدهند ، عدهای در تحصیل علم مقام رفیعی کسب می کنند ، بعضی در تحقیق علمی تا حد ابداع و اعلام نظریه پیشرفت کرده اند . اما با ضابطه دینی جزو افراد سالم بحساب نمی آیند . عدهای بنیان گذار مکتب سیاسی ، اقتصادی حقوقی ، روانشناسی و جامعه شناسی اند اما بخاطر رفته اند .

افرادی در دنیا در مقام ریاست جمهوری سلطان ، شاه ، صدر شورای عالی ، نخست وزیر و غیره قرار دارند ومنتخب ومورد ناءبید مردم اند اما در مجموع برای دنیا یا برای سایر کشورها یا برای ملت خودشان مضر بوده اند این گونه افراد گرچه بر اساس پاره های مقیاسها سالم اند و در طبقه بندی بیماران جایی ندارند اما اگر مشرک باشند ظلم می کنند و شخص ظالم از سلامت نفسانی بی بهره است و قلبش مریض است مقیاس سنجش روان باتوجه به ابعاد وجودی انسان نیز خود مسئله ای است . این سؤال را اینطور طرح می کنیم که کدام بعد وجودی آدمی است که اگر به کمال رسید انسان در سلامت کامل روان است ، میدانیم که انسان بعد جسمانی ، بعد عاطفی و بعد عقلانی دارد ، با اینکه انسان محبت می ورزد ، عشق دارد ، قلب دارد عرفان حاصل می کند و ... هر کدام از این ابعاد خود

در کدام سطوح تحصیل موثر اند ؟

د - آیا معلم خنثی که اثری مثبت یا منفی نداشته باشد وجود دارد ؟

ه - آیا معلم در پیشگیری از بیماری روانی موثر است یا در مرحله درمان ؟ و آیا خود تشدید کننده و یا ایجاد کننده بیماری نیز هست ؟

۲- شاگرد الف - کدام شاگردان بیشتر اثر پذیری دارند ؟ دختران یا پسران ؟ باهوش ومستعد یا شاگرد متوسط ؟ یا کند ذهن و دیرآموز ؟

ب - در چه مراحل سنی بیشتر اثر پذیراند ؟

ج - شاگردان تحت تاثیر چه خصوصاتی از معلمین هستند ؟ علم ، اخلاق ، عمل ، سخن و شکل اندام ، قدرت بدنی

د - آیا شاگرد هم معلم را تحت تاثیر خودش قرار میدهد ؟

۳- نوع اثر - در این رابطه هر کدام از موارد زیر قابل بررسی هستند .

الف - روحیه معلم ، شجاعت ، صراحت لهجه اطمینان و اعتماد بنفس ، امیدواری به آینده بهجت و سرور

ب - معتقدات مکتبی ، افکار فلسفی متربالیم ایده آلیسم و ...

ج - اخلاقیات ، صدق ، صفا ، برخورد دوستانه سخاوت مندی ، عفت ، توکل ، مسئولیت و

۴- ماهیت اثر: آیا تاثیر وتاثر معلم و شاگرد روان به روان است ؟ یا فیما بین معلم و شاگرد خواص و اشیاء ومحیط مادی و بیرونی عامل مهمتری هستند . آیا تاثیر از راه چشم و نگاه بیشتر است یا استماع یا مکالمه یا بیان و تبیین ؟

همین آثار را در شاگرد ایجاد می‌کند .

اگر شاگرد میان گفتار و کردار معلم دوگانگی بسیند و در سنین جوانی باشد چندان تحت تاثیر معلم نیست .

عده ای از این نظر دهندگان به نقش معلم دینی بیش از سایر معلمان تکیه کرده‌اند .

— معلم اگر بیجا تنبیه یا توبیخ بکند اثر بدی روی شاگرد می‌نهد . اگر معلم تحقیرآمیز سخن بگوید یا به شاگرد متلک بگوید اثر زیان بخشی بر روی او می‌نهد که دیر فراموش می‌شود .

— عده‌ای به تاثیراتی که مربیان تربیتی در تهذیب آنان داشته‌اند تصریح کرده‌اند .

تحقیق ۶۴/۶/۳۱

از ۳۰ دیپلمه که عموماً " در روستاها درس خوانده و دبیرستان را در بخش‌های شهرهای کرده بودند چند سؤال شد یکی از سئوالات این بود که هر کدام خاطره مشخصی اعم از بد یا خوب از معلمان خودشان دارند نقل نمایند ۱۷۰ نفر باین سؤال جواب دادند . حاصل نظر این عده که عموماً " شاغل اند و تجارب کاری دارند بشرح زیر است .

عموم این عده رفتار معلم را موثر دانسته اند . از رفتار ناهنجار و غیر اخلاقی بعضی معلمان که در روستاها تدریس می‌کرده‌اند بیشتر یادآور شده‌اند . انحرافات را نظیر بدچشمی ، فحاشی تحقیر دانش‌آموز ، تک‌ما یوس کردن که از معلمان مشاهده کرده نقل نموده‌اند .

ذکر خیر آنان عموماً از معلمان تعلیمات دینی است که یا به تعلیم قرآن می‌پرداخته‌اند و یا در برنامه های فوق العاده نهج البلاغه و نظائر آن تدریس می‌کرده‌اند . کلیه معلمانی را که در تزکیه اخلاق و مبارزه با ظلم زمان طاغوت موثر دانسته‌اند معلمان مذهبی و مومن ذکر کرده‌اند .

شعباتی دارند آیا کدام را مقیاس اصلی و عام قرار بدهیم ؟ یا در سلسله مراتب کدام را در صدر و کدام را در ذیل برنهمیم .

اینک برای اینکه موقتاً " در برابر بعضی از سئوالات که پیرامون پنج محور فوق اند جوابی بدست آوریم به نظراتی که جمعی حدود ۹۰ تا ۱۰۰ نفر داده‌اند مراجعه می‌کنیم . . . . .

نتیجه تحقیق در (نقش معلم در بهداشت روانی)

از ۲۷ نفر دانشجوی سطح لیسانس که عده‌ای از آنان معلم بودند در دبستان و دبیرستان تدریس می‌کردند راجع به نقش معلم در بهداشت روانی کتبا " سؤال شد . تمام این عده نوشته بودند که معلم بر شاگرد تاثیر می‌گذارد و شاگردان تحت تاثیر معلمان اند . این سؤال در تابستان ۶۴ در دانشگاه تربیت معلم بعمل آمد . نظرات شاخصی که در این رابطه داده اند بشرح زیر است :

— معلم باید خودش از سلامت روانی بهره‌مند باشد و اهل عمل باشد تا اثر بیشتری داشته باشد یکی از راههای تاثیر آستکه او را به مطالعات در زمینه خاصی راهنمایی نماید و در او ایجاد علاقه کند .

— معلم ممکن است در تشدید ناهنجاریها نیز اثر بنهد . و یا دانش آموز را از راه صحیح منحرف گرداند .

اثر رفتار معلم روی شاگرد چندین سال بر جای میماند چون شاگرد معلم خود را الگو قرار میدهد و مقلد اوست . عده‌ای نوشته‌اند نه تنها معلم بر روان بلکه بر جسم کودک نیز اثر می‌گذارد اگر معلم خود تزکیه نفس کرده باشد در تزکیه شاگردان موثر است . معلمی که دروغگو ، خودپسند و متکبر باشد

پرسش یا تحقیق سوم در
نقش معلم در بهداشت روانی

از ۴۳ نفر دانشجوی دوره لیسانس در تاریخ ۶۴/۷/۲۰ راجع به نقش معلم سؤال شد ۴۰ نفر از این عده صراحتاً " معلم راموتر دانسته اند - جمع زیادی از اینها اثر معلم را در دوره ابتدائی یعنی روی کودکان بیشتر دانسته اند - بیش از نیمی از این عده اعلام داشته اند که چون شاگرد ۵ - ۶ سال اول زندگی خود را در خانواده گذرانده و تحت تاثیر مستقیم پدر و مادر بوده اند، معلم بعد از پدر و مادر و مدرسه بعد از خانه موثر است و اطفال تا ۶ سالگی نقش پذیرترین عده ای نوشته اند معلم در صورتی موثر است که روان خودش سالم باشد .

- بعضی نوشته اند معلم مومن که مذهب است نقش دارد .

- عده ای نظر داده اند معلم در ایجاد علاقه در شاگردان نقش عمده ای داراست .

- جمعی نوشته اند شاگردان معلم خود را الگو واسوه قرار میدهند و طرح رفتار خود را بر مقیاس رفتار معلم پایه ریزی می کنند .

برخی نوشته اند ، لباس ، حرکات ، نحوه گفتار ... در شاگرد اثر می نهد و ...

- معلم از طریق عملش تاثیر بیشتری برجای مینهد .

- برخورد های نابجای معلم گاهی باعث ناهنجاریهای دامنه دار میشود و ممکن است مسیر حرکت شاگرد را منحرف کند .

- معلم با عقل و عاطفه شاگردان در ارتباط است و در هر دو اثر می نهد و شاگرد در زندگی از او می گیرد .

در مجموع به این نتیجه میرسیم که معلم دیندار و یا معلم تعلیم دینی در سلامت روانی و ایجاد تعادل روحی نسبت به سایر معلمان نقش مهمترو آشکار تری ایفاء می کند و هر معلم در صورتی اثر مفید و سلامت بخش ایفاء میکند که خود از سلامت روان و تعادل عاطفی برخوردار باشد . یکی از استادان مصری قدمی بالاتر نهاده و درباره این سؤال که . . . . . کدام معلم در سلامت نفس (بهداشت روانی) موثر است

محمد شر قاوی می گوید (۱) وقتی برای خود روان پزشک میسر نباشد که خویشتن را با ارزشهای اجتماعی یا دینی و یا محیطی ، بر اساس ایمان سامان دهد نمیتوان در انتظار آن به سر برد که او بتواند طبیعت بیماریهای درونی موجود در بیمارش را که تحت معاینه قرار می دهد کاملاً درک کند .

می گوید (۲) ما با طرفداران روان درمانی که طرز درمان آنها در خود بیمار متمرکز می گردد و درمانگر را بحساب نمی آورند (۳) موافق نیستیم .

چگونه امکان دارد که یک شخصیت خودکامه ... و مبتلا ... به جاه زدگی ... است به درمان دیگران دست یازد !؟ (۴)

تنها انسجام و هم آهنگی میان فرد و محیط نمیتواند معیار سلامت نفس باشد زیرا این دنیا فی حد ذاته هدف خلقت نیست بلکه مزرعه آخرت است .

اساسی که کاخ روان درمانی را میشود بر آن تاسیس کرد ایمانست و معلم موثر آنست که خود مومن باشد و بتواند ایجاد ایمان کند ، و بتواند صفات نیک را بجای صفات بد بنشاند .